

Pavla Horáková

OKNO NA ZÁPAD

Pavla Horáková

OKNO NA ZÁPAD

Odpovědný redaktor Petr Onufer.

Korektury Lída Böhmová.

Obálka, grafická úprava a sazba Jana Vahalíková.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Vydalo nakladatelství Argo, Milíčova 13, 130 00

Praha 3, argo@argo.cz, www.argo.cz,

roku 2025 jako svou 5788. publikaci.

Vytiskla tiskárna Finidr.

První vydání.

ISBN 978-80-257-4685-1

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS

sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

tel: 226 519 383

e-mail: odbyt@kosmas.cz, www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví
www.kosmas.cz

Musel třikrát objet blok, než se mu podařilo zaparkovat. Před čtyřiceti lety by auto s belgickou značkou neušlo nikomu v sousedství a parkovací místo by našel hned. Řeklo by se, kraj dětství a bezstarostnosti, ale David se sem vrací nerad. Dům, kde vyrostl, vypadá jako reklama na podnik Barvy a laky, ovšem pod růžovým sádrokartonem tiše dřímají šedivé panely, ze kterých trčí úlomky šterku jako bodliny a spáry mezi nimi jsou vymazané černozeleňou hmotou zvanou medvědí hovno. V létě bývala tak rozměklá, že se do ní daly zapichovat vajgly. Životnost paneláků se plánovala na třicet až padesát let. Tohle sídliště už svou prorokovanou smrt přežilo.

Brzy to bude padesát let, co se sem s rodiči a starším bratrem přistěhoval. Ticho tu bylo tehdy takové, že sem v noci doléhalo vytí šakalů ze zoo. Dnes si rodiče na spaní nemůžou otevřít okno, protože čtyřproudovkou za domem se bez ustání valí proud Středočechů, v jejichž nocovištích za Prahou kromě rodinných domků vůbec nic není.

Ne že by toho tady na sídlišti bylo o moc víc. Davidovi rodiče mají pěkný důchod, ale máma musí denně vařit, protože v obchodáku je jenom pizzerie a KFC. Restaurace, kterou David denně míjel cestou do školy, padla za obět spekulantům. Ohrada z vlnitého plechu zakrývá zabetonovaná okna a opadané obložení. Hřiště před domem je zarostlé kopřivami a z droblícího se betonu trčí zrezivělé prolézačky. Zatímco paneláky hrají pastelovými barvami, země nikoho mezi nimi připomíná výjev z postapokalypsy.

Kdysi ten výhled z okna miloval. Na horizontu za vltavskou roklí se černala tajuplná budova bývalého akcízu se dvěma topoly po každé straně, za nimi se pod obzor nořilo večerní slunce a taky letadla k ruzyňské přistávací dráze. Někde tam v jeho představách začínal lepší svět. Po tom obrazu se mu občas zasteskne, jenže už neexistuje. Výhled dávno zarostl náletovou zelení a dům na obzoru šel před pár lety k zemi.

Domů se David vrací už jen kvůli rodičům. Brzy po promoci prodal duši a nechal se zaměstnat v Bruselu, protože punk tou dobou v Praze stejně dávno umřel. Oženil se, založil rodinu a už zůstal. Mladší sestra se provdala do Austrálie a bratr je věčně na cestách. Na stěnách Davidova pokojíčku visí bráchovy fotografie z Kosova, Kurdistanu, Iráku a Afghánistánu. Adam je světový fotograf, David evropský úředník. Po něm rodičům zbyly leda tak školní čmáranice. A jelikož se máma všeho zbavuje, přijel vytrídit krabici svých starých lester, výkresů a školních sešitů, odvézt si, o co stojí, a zbytek vyhodit.

Jako první bere do ruky obrázky Aurory vyvedený pastelkami. Stejných musely po celé zemi existovat statisíce. Pod ním leží tank číslo 23. „Za třiadvacet let jsme zpátky,“ vysvětloval tu číslici dobový vtip. Je tu i Davidův diplom ze soutěže Děti mír a umění s mottem „Mír si nedáme nikým brát“ udělený Obvodní mírovou radou. Chcimíry z jeho generace vychovávali už odmalička. Když se řekne Husákovy děti, Davidovi hned naskočí představa bělovlasého pána se silnými brýlemi coby rozsévače, nutkavého dárce spermatu, který zaplavil republiku houfy svých potomků.

V další krabici jsou tátovy kádrové materiály, komplexní hodnocení, životopisy, dotazníky, posudky ze střední i z vysoké školy. „Rodina je měšťáckého zaměření, projevují se v ní zbytky maloburžoazního myšlení. Matka se jeví zvláště

povýšená. Za komisi ochrany veřejného pořádku Vodička Z.“ „Jiří Mach je veřejně velmi činný. Má kladný postoj k našemu lidově demokratickému zřízení, je politicky naprosto spolehlivý.“ „Soudruh Mach aktivně pracuje ve veřejných a stranických funkcích. Je průměrně sebekritický, avšak vystupuje výrazně sebevědomě a kriticky vůči druhým. Je členem ROH a SČSP, agitátorem při občanském výboru, vedoucím kolektivu soutěžícího o titul Brigáda socialistické práce. Prohlašuje, že neudrží styky s osobami v zahraničí a nevlastní žádný nemovitý majetek.“

Davidovi to stačilo. Tyhle fráze neslyšel pětatřicet let. Měl štěstí, že je znal jen z rozhovorů rodičů a z televizních seriálů. Sám tomu unikl jen těsně. Nepřijít listopad, zapadl by do soukolí zcela hladce a nepřišlo by mu na tom nic divného. Přeskoč, přelez, ale nepodlez, říkali jim na táborech. A když to nejde jinak, podleze, ale neobejdi! David podlézal i obcházel a pokračoval by v tom dál. Možná ani nikdy nepřestal. Brácha byl z rodiny jediný, kdo přeskakoval.

Davidovi v telefonu zavibrovala e-mailová zpráva. Adresa odesílatele mu nic neříkala. „Věk je jenom číslo, oslavme padesátku společně,“ stálo v hlavičce. Spolužačka ze základní školy si dala práci a sehnala čerstvé kontakty na celou třídu. Seznam adresátů byl veřejný. David ho rozbalil a pátral očima po konkrétním jménu. Příjmení bude nejspíš jiné, ale nenacházel ani křestní. Zarazil se u adresy maitreya@maitreyamarsha.com. Do prohlížeče natukal text za zavináčem. Vyběhla stránka s velkým nadpisem Maitreya Marsha – The Kind Warrior. Pod ním byla fotka. Stylizovaná a retušovaná, ale nebylo pochyb, že žena na ní je i bez filtrů krásná. Vlasy měla o něco ohnivější a vlnitější, než když ji viděl naposledy, líčení výraznější, šperky okázalejší. Stránka byla anglicky

a česky. Stály na ní obvyklé fráze o duchovní cestě, dimenzích, vibracích, andělech a šamanech. Na první pohled běžný neškodný ezobyznys. Když proklikl na českou verzi, našel odkazy na videa. Otevíral jedno po druhém, ale u žádného dlouho nevydržel. Mluvila o reptiliánech, migrantech, mainstreamu, Slovanech, Atlantidě, záření a očkování. Jiný by možná viděl mesiášku, jenže David za sebevědomými gesty a slovy poznával zakřiknutou holku, která tuhla před tabulí a nechala si od všech všechno líbit. Už podruhé během chvíle se mu připomněla minulost, na kterou by radši zapomněl. Sejit se se spolužáky by znamenalo spatřit se ve třiceti zrcadlech. Znovu by potkal kluka, kterým byl, a muže, kterým by se byl stal, kdyby se dějiny nevydaly novým směrem. A co když se jím stal tak jako tak? Lidi se přece v jádru nemění. David se nikdy žádného srazu nezúčastnil, vždycky byl mimo republiku. Bylo mu jasné, že i tentokrát třídní setkání proběhne bez něj.

Prohrábl zbytek výkresů a papírů a krabici zaklapl. Kdysi by za ni ve sběrně druhotných surovin dostal padesát haléřů a potvrzení pro třídního sběrového referenta, teď ji jen vynešl za dům do kontejneru na tříděný odpad. Škoda že do něj nejde naházet i vzpomínky.

Stačí, když z domova vyjdu v půl osmý a pět minut, abych si před vyučováním stihnul s klukama zahrát čáru. Hrajeme o desetníky vedle betonovýho pomníku holubice míru, kterej se před školou objevil loni na podzim. Dokonce k nám tenkrát přijel nějakej papaláš z ÚNV nebo ÚV KSČ, už nevím přesně a stejně se mi to všechno plete. Ta socha je hnusná a musela stát spoustu peněz. Máma byla našťvaná a říkala, že nám místo toho měli radši pořídit do tříd nový lavice, protože ty starý jsou celý otlučený a počmáraný a ona si o ně na třídních schůzkách vždycky roztrhne silonky.

Když jsem byl menší, vyrážel jsem z domu přesně v půl. Což je právě teď. Dojídám rohlík s marmeládou a zapíjím ho studeným čajem, co nám tu máma nechala. Vždycky uvaří celou konvici pro všechny, než s tátou odejdou do práce, a my ho pijeme už vystydlý.

Ještě naposledy kouknu z okna. Mladší děti už se couraj z okolních paneláků směrem ke škole. Každý drží v ruce balíček. Do pytle, bleskový sběr! Dvakrát za pololetí, vždycky v pondělí, se u nás ve škole soutěží ve sběru papíru a všichni žáci musí donést aspoň něco. Zvednul jsem sedadlo kuchyňský lavice. Tenhle kus nábytku maj doma skoro všichni, protože je praktičtější než židle. V malejch panelákových kuchyních se na lavici usadí víc lidí a dovnitř se vejde spousta věcí. My tam třeba schraňujeme starej papír, hlavně tátovy noviny. Kupuje Svobodné Slovo s přílohou Ahoj na sobotu, kde jsou rébusy pro děti a křížovka pro dospělé, a někdy Rudé právo a Lidovou demokracii. K tomu jednou týdně nosí Mladý svět

a Televizi. Ségre kupoval Sluníčko a Mateřídoušku, pak Ohníček a teď jí shání Čtyřlístek. Paní v prodejně PNS mu ho schovává pod pultem, stejně jako ho držela před pár lety pro mě. Když jsem byl malej, představoval jsem si, že podpultový zboží je fakt schovaný v obchodech pod pultama, a nechápal jsem, jak se tam může všechno vejít. I když v případě časopisů to tak nejspíš doopravdy je. Taky jsem si nedokázal představit, jak vypadá úzkoprofilový zboží. Věděl jsem, co to znamená obličej z profilu, ale úzkej profil, a ještě k tomu v obchodě, to mi smysl nedávalo.

Mně táta kupuje Ábíčko, teda ABC mladých techniků a přírodovědců, pak Vědu a techniku mládeži, Sedmičku pionýrů a Pionýra. Ty poslední dva mi krade ségra, protože jsou v nich texty písniček s akordama a fotkama zpěváků. Vystřihuje si je a nalepuje do linkovaného sešitu s tvrdejma deskama. Zepředu má normální zpěvník, kam si opisuje táborový a trampský písničky, a z druhý strany si vylepuje tu svoji pop-music a disko. Je mi jedno, že mi je bere, stejně je skoro nečtu, protože od jara mi táta nosí Melodii, kde se píše o artrocku, folku a heavy metalu. A ty pionýrský časopisy jsou beztak pro malý děti.

Přečtený tiskoviny ukládáme do lavice, táta jednou za čas papíry vyndá, nadělá z nich komínky a sváže je provázkem. Vždycky mu na uzlu musím držet prst. Pak balíky naloží do auta a odvezeme je spolu do sběrný surovin, pán je zváží, vypíše nám lístky a vyplatí padesátník za kilo neroztříděného papíru. Nebo korunu za noviny. Aspoň teoreticky, protože korunu za kilo jsme zatím nikdy nedostali, přestože v byl balíku jenom tisk. Zajeli jsme tam zrovna minulou středu, takže v lavici zbyly akorát dva hnědý papírový pytlíky a jedno Ahoj na sobotu. Abych neměl ve škole průšvih, honem jsem začal po bytě shánět papíry. Ségra mě chvíli pozorovala

a pak škodolibě potěžkala svůj vzorně svázaný balík. Musela si ho tajně strádat kdovíjak dlouho. „Co čumíš?“ houknul jsem na ni a ani jí neřekl čau. Dávno nechodíme do školy spolu, je to vzorná šprtka a trochu se za ni stydím. Jen co za ní zabouchly dveře, prohrabal jsem jí šuplík. Sebral jsem jí pár výkresů a jeden prázdný nelinkovaný sešit, beztak jí na konci školního roku vždycky zbydou. Chvilí jsem zvažoval, jestli nemám vzít i ten její zpěvník, ale rozmyslel jsem si to. Proběhl jsem ještě bytem. Ze stolku v obýváku jsem čmáznul týdeník Televize. Bude z toho nepříjemnost, protože je tam program ještě na pár dní, ale větší problém by byl přijít dneska do školy s prázdnou. Hromádka to byla bídná. Ségrin sešit jsem strčil doprostřed, aby nebyl vidět, přidal těch pár papírů, co jsem našel v lavici, a hledal provázek. Nevím, kam ho táta schoval, v šupletí na obvyklém místě nebyl, tak jsem z košíku u křesla odmotal mámě kus vlny na pletení. Pár deka to snad dá. Mezitím už je sedm čtyřicet pět, když natáhnu krok, v pohodě to stihnu. První hodina stejně nezačne přesně na čas, kvůli sběru.

Cestou jsem nikoho nepotkal, těch několik minut zpoždění už bylo znát. Sběr se nosí k bočnímu vchodu školy, k rampě u jídelny, kam nákladáky přivázejí suroviny do kuchyně. Na rampě stojí áčáci, teda žáci sedmý A. Jejich třída má bleskový sběr na starosti už druhým rokem. Je to totiž protekční třída, skoro všichni jsou děti učitelek, družinářek a kuchařek. Jsme silnej ročník a naše škola je velká, takže se potomků personálu sešlo najednou tolik, že naplnili skoro celou třídu. A samozřejmě je to áčko, aby se hned poznalo, že jsou něco lepšího.

Blondatá Markéta Došková, dcera hlavní družinářky čili soudružky vychovatelky, stojí na rampě, v ruce drží pružinovou váhu a je strašně důležitá. Žáci jí postupně podávají svoje

balíčky, ona je zavěsí na hák a podle váhy jim dává papírky, za každý půlkilo jeden. Jsou to obdélníčky nastříhaný z tvrdý čtvrtky, už dost ohmataný, a na každým je razítko školní pionýrský organizace. Áčákům samozřejmě dává vždycky o lístek navíc. Balíky od ní bere Nechvátal a hází je na korbu modrý avie, která tam parkuje. Rozhlížím se, jestli kolem není nějaká holka od nás ze třídy, že bych se na ni hezky usmál a vyloudil z ní pár gramů. Martě Strakový jsem takhle loni sebral skoro celej balík. Žádná není v dohledu, tak ukecám slintavýho Bartoše, ať mi dá ze svýho pár papírů, aby se váha aspoň zhoupla. Došková se zatváří kysele, ale ten jeden lísteček mi dá.

Ve třídě lístky sesbíráme a sečteme a odneseme je pionýrský skupinový vedoucí, která je přepočítá. Před velkou přestávkou soudruh ředitel vyhlásí výsledky bleskového sběru školním rozhlasem. Jako vždycky vyhráli áčáci, kterejm se nadržuje úplně ve všem. Jenže maj smůlu, protože v celoročním sběru je stejně porazíme. Táta mi totiž nosí lístky ze sběrný od něj z práce, kam s kolegama jednou za čas vozí popsaný kancelářský papíry a všelijaký prospekty a starý letáky. Mají toho vždycky snad metrák a chlap ve sběrně jim to rozepíše do menších hmotností: pět kilo, dvě a půl, tři kila a tak dál. Předávám je naší třídní sběrový referentce Zdeně. Ta podle momentální obliby napíše ke kilům jména našich spolužáků a v celoročním součtu jsme jako třída trvale neporazitelný.

Marta už je zase nemocná, má zduřelé mandle, nateklé uzliny a povleklý jazyk. Poslední dobou stůně často. Nic vážného, ale za pololetí si poleží vždycky nejmíň dvakrát. Z okna svého pokoje v jedenáctém patře vidí na školu. Hranatou moderní budovu obloženou hnědým sklem. Kolem školy se to hemží dětmi víc než jindy, obcházejí plot po trávníku k postrannímu vchodu a v rukou drží balíky starého papíru. Ten její, připravený v chodbičce u dveří, bude muset počkat do příštího bleskového sběru.

Vždycky když je nemocná, kouká z postele na nebe. Každou chvíli po něm proletí letadlo, které klesá k přistání na Ruzyni. Ještě nikdy letadlem neletěla, ale nemrzí ji to, vlastně o tom ani nepřemýšlí. Ráno a po obědě nudu rozptyluje pozorováním školy. Dnes před osmou se snažila u bílé sochy před budovou rozeznat kluky od nich ze třídy, kteří se tam před vyučováním scházejí, kopou si s tenisákem nebo hrají čáru s drobnými. Na dálku poznala Jirku Mládka, Tomáše Votrubu a Adama Nováka a pár kluků z děčka. Davida Macha mezi nimi neviděla.

Marta je v čáře dobrá, naučila se ji, když se hrálo s céčky. Vyhrála jich pěknou hromádku. Ta móda přišla ve třetí třídě a propadli jí všichni. Dospělí se mohli přetrhnout, aby umělohmotná písmenka dětem sehnali. Rodiče největšího šprta ze třídy měli doma z céček celý závěs, dávno předtím, než se stala módou, ale vzorný syn si z něj netroufl uloupnout ani jedno. Nikdo ze spolužáků takovou zbabělost nedokázal pochopit. Marta už ani neví, od koho dostala svoje první dvě

céčka, nejspíš to bylo na výraz přátelství. Další dvě ukradla. Cestou na nepovinný odpolední tělocvik procházely se spolužačkou Mirkou liduprázdným křídlem školy a napadlo je vzít za kliku u jejich třídy. Bylo odemčeno. Ten den soudružka třídní zabavila Mládkovi řetízek asi dvanácti céček, protože si s nimi hrál pod lavicí, a hodila ho do spodního šuplete stolu. Zásuvka nebyla zamčená a řetízek tam pořád ležel. S Mirkou se na sebe podívaly a každá si oddělila po dvou céčkách. Bylo to jejich tajemství, a navěky zůstane. Brzy nato táta Martě přinesl dlouhý řetěz céček od někoho z práce. Byly v něm všechny barvy, i zlatá a stříbrná. Seřadila si je od nejsvětější po nejtmaší a nepouštěla je z ruky. Věřit lidem přestala, když jí David Mach o přestávce nabídl, že jí za jedno stříbrné céčko dá svoje fosforeskující. Teprve po výměně zjistila, že céčko je jen mléčně zakalené, ale ve tmě nesvítí. Za svoje vzácné stříbrné dostala úplně bezcenný kus. Světélkujícího se nakonec přece jen dočkala, v době, kdy už mánie opadala. Táta někde sehnal celý pytel céček. Když se k nim přidal i původní řetěz, byla jich rovná tisícovka. Spousta barev se opakovala a Marta už z nich neměla takovou radost, jako když v rukou žmoulala své první trofeje. Na konci třetí třídy, když už céčka nikoho nebavila, odnesl táta celý řetěz do hospody a prodal ho za stokorunu výčepnímu, protože jeho s nimi pořád ještě hrály.

Pololetní bleskový sběr je asi jediná věc, kterou naše pionýrská organizace pořádá. Jinak o ní vůbec nevíme. V první a druhý třídě jsme chodili do jiskřiček, to nás vedla naše družinářka. Většinou jsme dělali to, co normálně v družině. Kreslili, něco kutili a tak. Ve třetí třídě jsme složili v atriu školy pionýrskéj slib – nikdy jsem si ho nedokázal zapamatovat. Na rozdíl od slibu jisker, kterej se rýmoval, tenhle neměl ani rytmus, zněl kostrbatě a nedával moc smysl. Naštěstí nám ho předříkávali a my jen opakovali. Dostali jsme šátek, odznak a průkaz, košili nám museli koupit rodiče. Šátek má představovat část rudýho praporu dělnický třídy, ale je to jen ustrženej trojúhelník z červený průsvitný umělotiny. Když ho máma viděla, namíchla se a vyhrabala ze skříně svůj – ze šedesátejch let, když byla sama pionýrka. Ten byl ještě z poctivýho plátna a okraje měl založený, aby se netřepily. Kdybych někdy jel na pionýrskéj tábor, vzal bych si ho tam místo toho svýho, protože jak říká máma, ten silonovej hadřík by tři neděle v lese nevydržel. Kdyby na něj dopadla jiskra z táboráku, zbyl by z něj jen škvarek. Naštěstí v létě nejždím na pionýráky, ale na soustředění s basketem.

Máma je vůbec naštvaná, jak nás šiděj a kvalita všeho jde od desíti k pěti. Třeba když nám ve škole rozdali kružítko na geometrii – jsou z umělý hmoty a tak blbě udělaný, že s nima nejde přesně zaměřit. Zapíchneš tupej hrot, naměříš na pravítku tři centimetry a nožička s tuhou okamžitě uletí o milimetr. Takže máma našla svoje starý festovní železný